

Juryverslag

GERRIT BENNER prijs voor beeldende kunst 2021

Provincie Fryslân

INHOUDSOPGAVE

GERRIT BENNER prijs voor beeldende kunst 2021 — 3

De Jury — 3

Beoordelingscriteria — 5

Het juryproces — 5

Hey juryrapport — 5

Algemene beschouwing — 5

De genomineerden — 6

De winnaar — 7

GERRIT BENNER prijs voor beeldende kunst 2021

De GERRIT BENNER prijs voor Beeldende Kunst van de provincie Fryslân is een tweejaarlijkse prijs voor Beeldende Kunst. De prijs kan worden uitgereikt voor een oeuvre of voor een belangrijke ontwikkeling in het werk van een kunstenaar in de twee voorafgaande kalenderjaren. Dit jaar – 2021 – wordt de prijs uitgereikt voor een belangrijke ontwikkeling in het werk van een kunstenaar.

De winnende kunstenaar ontvangt, naast een oorkonde, een bedrag van €5.000,-. Voorts wijdt het Fries Museum een tentoonstelling aan het werk van de kunstenaar. Om in aanmerking te komen voor deze prijs moet de beeldend kunstenaar in Fryslân wonen en werken.

Het past in de traditie van de provincie Fryslân om de provinciale prijzen te vernoemen naar historische personen die binnen de discipline waarvoor de prijs wordt uitgereikt van grote betekenis zijn geweest. Dat geldt dus ook voor de GERRIT BENNER prijs voor Beeldende Kunst.

Gerrit Benner (1897-1981) is geboren in Leeuwarden. Opgeleid als huisschilder heeft hij zich ontwikkeld tot een expressionist van internationale allure. Hij is een van de beroemdste Nederlandse landschapsschilders van de 20e eeuw. Werk van hem behoort tot de collecties van onder andere het Stedelijk Museum in Amsterdam, het Kunstmuseum in Den Haag, het Fries Museum in Leeuwarden en Museum Belvédère in Heerenveen. Benner ontving diverse belangrijke internationale prijzen voor zijn werk.

De provincie Fryslân wil met de GERRIT BENNER prijs voor Beeldende Kunst, die in 2003 werd ingesteld, impulsen geven aan in Fryslân wonende en werkende beeldende kunstenaars. Daarnaast kan de publiciteit rond de uitreiking van de prijs en de daaropvolgende expositie in het Fries Museum bijdragen aan het vergroten van de belangstelling voor beeldende kunst bij een breed publiek.

De jury

De jury van de GERRIT BENNER prijs voor beeldende kunst 2021 bestond uit:

Stina van der Ploeg – voorzitter (Kunsthistorica)

Stina van der Ploeg is kunsthistorica met een grote passie voor kunst in al haar verschijningsvormen en heeft meer dan 25 jaar professionele ervaring in zowel de particuliere- als publieke sector. Zo was ze redacteur bij een uitgeverij gespecialiseerd in kunst en architectuur en medewerker bij diverse galleries. Haar professionele expertise berust echter vooral op haar jarenlange beleids- en managementwerkzaamheden in de museale wereld en voor diverse gemeentelijke overheden. Sinds mei 2019 runt ze Galerie Getekend, een galerie voor hedendaagse tekenkunst in Heerenveen. Verder bekleedt ze verschillende bestuurlijke functies o.a. bij Sybren Hellinga Stichting en Stichting Tijd.

Dirk van Ginkel (Kunstcriticus)

Dirk van Ginkel studeerde Nederlands en Boek- en Bibliotheekwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam. Daarna werd hij journalist. Hij schreef over literatuur, grafisch en industrieel ontwerpen en over beeldende kunst. Hij was onder meer hoofdredacteur van de tijdschriften Design in Business, Identity Matters en Publish.

Van Ginkel publiceerde boeken over Total Design-ontwerper Ben Bos (2000) en over de schilders Kees Verwey (2014) en Sjoerd Huizinga (2020). Ook werkte hij mee aan boeken over onder anderen de kunstenaar Zoltin Peeter. Van Ginkel schrijft over kunst voor de Leeuwarder Courant, cultuurmagazine de Moanne en de Galerij van Theater De Lawei.

Rieke Vos (Senior curator)

Rieke Vos is senior curator bij Het HEM, waar ze sinds 2019 onder meer verantwoordelijk was voor de ontwikkeling van Chapter 1NE: Edson Sabajo & Guillaume Schmidt, 2WO: Nicolás Jaar en 3HREE: Maarten Spruyt. In 2020/2021 initieerde ze samen met negen kunstacademies uit heel Nederland de megatentoonstelling ALL INN met werk van 175 recent afgestudeerde kunstenaars die hun afstudeertentoonstelling door Covid-19 in het water zagen vallen.

Ze werkt graag buiten traditionele tentoonstellingsplekken en in de publieke ruimte, zoals bijvoorbeeld op de NDSM-werf in Amsterdam waar ze tussen 2016 en 2019 curator was en onder meer het grootse project Ferrotopia met Atelier van Lieshout (e.a.) realiseerde. Binnen haar programma's brengt ze vaak makers met uiteenlopende disciplinaire achtergronden samen, zoals beeldende kunst, theater, muziek en vormgeving.

Noor Mertens (Kunsthistoricus)

Noor Mertens is actief als curator en leidt sinds juni 2021 Kunstmuseum Bochum, een stedelijk museum voor moderne en hedendaagse kunst midden in het Ruhrgebied. Voorheen leidde ze Kunstverein Langenhagen, een kunstinstelling die actuele kunst en kunstenaars zichtbaar maakt. Ze studeerde musicologie en kunstgeschiedenis en schreef haar thesis over de notie van de *dérive* van de Internationale Situationniste. Tot zomer 2016 was ze als conservator moderne & hedendaagse kunst en stadscollectie verbonden aan Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam. Daarvoor was ze verschillende jaren werkzaam bij Galerie Paul Andriessse (Amsterdam).

Ze zit in het bestuur van Tubelight, een periodiek dat recensies publiceert over hedendaagse kunst. Samen met Marjolein van de Ven is ze verantwoordelijk voor de Kunstvlaai, een Nederlandse platform voor experimentele kunstruimtes. Naast haar werkzaamheden als tentoonstellingsmaker schrijft ze geregeld artikelen en essays.

Hans Hoekstra (Beeldend kunstenaar)

Hans Hoekstra studeerde van 2003 tot en met 2007 aan Academie Minerva en aan KunstAkademie Düsseldorf. Hij vervolgde na zijn bachelor zijn opleiding aan De Ateliers in Amsterdam. Hij woont en werkt in Groningen en doceert nu zelf aan Academie Minerva. Hoekstra won de Buning Brongers Prijs in 2008 en de Koninklijke Prijs voor de Schilderkunst in 2009. Zijn werk werd o.a. getoond in het Drents Museum in Assen, Institut de Carton in Brussel, melklokaal in Heerenveen, Sign Artspace in Groningen en in Galerie andriessse eijck, in Amsterdam.

Namens de organisatie waren bij de jurybijeenkomst op 13 september 2021 aanwezig:

- Tjitske Posthumus-Kingma (Provincie Fryslân);
- Judith Baarsma en Monique Jansma (Stichting Keunstwurk).

Beoordelingscriteria

Aan discipline of aard van het werk worden geen beperkingen gesteld. Zowel schilderkunst, keramiek, beeldhouwwerk, installaties, videokunst, grafiek en fotografie en mixed media komen in aanmerking. Het kan gaan om vrije, opdracht gebonden, materiële of conceptuele kunst. Wel dient er duidelijk sprake te zijn van werk dat volgens de gangbare opvattingen gerekend kan worden tot de beeldende kunst.

Volgens het reglement van de GERRIT BENNER prijs dient de prijs dit jaar voor een ontwikkeling in werk die toonaangevend is voor het kunstaanbod in Fryslân.

Bij de artistieke- inhoudelijke beoordeling heeft de jurycommissie gekeken naar originaliteit, eigenheid, zeggingskracht, techniek en materiaalbeheersing en de toelichtingen bij de inzendingen.

Het juryproces

Voor deelname aan de GERRIT BENNER prijs voor ontwikkeling in het werk hebben 27 beeldend kunstenaars documentatie met beelden en een geschreven toelichting ingezonden.

De juryleden hebben deze inschrijvingen individueel beoordeeld. Op basis hiervan is de longlist samengesteld. Deze longlist is door de jury gemeenschappelijk besproken in een online overleg. Hieruit zijn de drie genomineerden gekozen. De jury heeft in een hybride vorm deze drie beeldende kunstenaars bezocht in hun atelier en werkruimte. Tijdens het afsluitende online overleg is unaniem de winnaar gekozen.

Het juryrapport

De verslaglegging van iedere bijeenkomst diende als basis voor de beoordeling van de genomineerden. Ieder jurylid heeft de mogelijkheid gehad om de teksten te lezen en bij te stellen. De beoordeling geeft de gezamenlijke visie van de jurycommissie weer.

Algemene beschouwing

De 27 inzendingen geven een mooi beeld van de breedte aan disciplines die in Friesland binnen de kunst worden beoefend. Er wordt getekend, geschilderd, gebeeldhouwd en gefotografeerd, er worden installaties gemaakt en soms is er gezocht naar combinaties van disciplines, zoals die tussen sculpturaal werk en muziek. De jury vond het opvallend dat het stereotype beeld van de Friese kunst – de door autodidacten geschilderde of getekende landschapsidyllen met als vaste verdeling twee derde lucht en een derde land – nagenoeg ontbrak in de inzendingen. Misschien is het tijd om dat aloude beeld een beetje bij te stellen. Wel was een ander karakteristiek aspect sterk aanwezig. Veel werken ademen de sereniteit en verstillings die onlosmakelijk verbonden lijken met de Friese kunst.

Zo breed als het aanbod van kunstvormen was, zo wisselend bleek de kwaliteit van de inzendingen. Het kostte de jury relatief weinig moeite om te komen tot een longlist van acht potentiële prijswinnaars. Na boeiende discussies online kwam de jury vervolgens tot een drietal nominaties. Daarna ging de jury op atelierbezoek waarna – opnieuw online – in korte tijd unaniem een winnaar werd gekozen.

De genomineerden

De jurycommissie heeft besloten om de volgende drie beeldende kunstenaars te nomineren:

Machteld van Buren

Discipline: schilderen

De schilder Machteld van Buren werkt serieus en toegewijd aan een zich gestaag ontwikkelend oeuvre dat zich onderscheidt door een karakteristieke eigen beeldtaal. Haar werk verbeeldt de 'overload' aan prikkels waaraan we in ons leven blootstaan. Die prikkels bereiken ons vanuit de buitenwereld, maar hebben ook hun weerslag op onze geest. In de serie 'What does your soul look like' – verbeeldt Van Buren die overload aan de hand van een gelaagde, mooi doordachte, wirwar van door elkaar heen schietende, fel gekleurde lijnen.

Van Buren lijkt haar eigen universum tot het uiterste te willen verkennen. Daardoor is er een duidelijke familieverwantschap waar te nemen in al haar werken. Door haar consequente werkwijze laten haar stijl en techniek over een langere periode relatief weinig ontwikkeling zien. Opvallend is wel een zich steeds duidelijker manifesterend wit dat de strijd lijkt aan te binden met het dynamische lijnenspel. Dat geeft het latere werk een nieuwe, intense en emotionele spanning.

De jury is onder de indruk van de technische beheersing van Van Buren, haar consequente inhoudelijke keuzes en de volstrekt eigen esthetiek die ze heeft weten te realiseren.

Bouke Groen

Discipline: klankinstallaties

Bouke Groen is een kunstenaar die klankinstallaties maakt. Het gaat hierbij om geometrische sculpturen van glas die functioneren binnen een landschappelijke context en daar geluid voortbrengen. Soms komt er muziek uit speakers die onzichtbaar in de installaties verwerkt zijn, soms maakt de geluidsbron zichtbaar deel uit van de beeldende presentatie. In een specifiek geval gaat het om een luidende kerkklok die in verschillende lagen glas is ingekapseld.

De weidse landschappen waarin de klankinstallaties worden gepresenteerd dragen sterk bij tot hun zeggingskracht. Het is ambitieus, sereen en esthetisch werk. Volgens de jury begeeft Groen zich op een terrein waarmee hij de Friese kunst op een originele manier verrijkt.

Groen verkent telkens nieuwe vormen en media. Zo werkt hij ook samen met componisten met wie hij op locatie – denk bijvoorbeeld aan een klooster - muziek schrijft. De vooraf gemeten geluidskarakteristieken van de betreffende ruimte zijn dan medebepalend voor de compositie.

Groen ontwikkelt zich steeds verder binnen het door hemzelf afgebakende domein van de klankinstallatie. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat het belang van het 'klankspel' in nieuwe projecten steeds zwaarder lijkt te wegen dan het sculpturale aspect.

O.C. Hooymeijer

Discipline: multidisciplinair

Het werk van O.C. Hooymeijer is moeilijk onder een noemer te vangen. Hij maakt tekeningen, oliepastels, aquarellen, schilderijen, objecten, sculpturen en installaties. En hij schrijft en houdt lezingen. Zijn onderwerp is de dierenwereld, meer in het bijzonder die van de niet-bestaande vogels. Hij bedenkt die vogels, geeft ze zelfbedachte namen en beschrijft hun imaginaire levens. En dat alles op een absurdistische en uiterst humoristische manier. Hooymeijer bouwt zijn vogelwereld zo ver uit dat hij ook daadwerkelijk hun eieren en nesten maakt, kijkhutten neerzet om ze te bestuderen en hun paleontologische restanten 'ontdekt'.

Hoe fantasievol en avontuurlijk dit werk ook is, het heeft steeds een serieuze ondertoon. De uitbundige rijkdom van Hooymeijers imaginaire vogelwereld is ook een wrang commentaar op de alarmerende situatie waarin de vogelwereld in werkelijkheid verkeert. Daarmee raakt hij aan een typisch Fries thema.

De jury is onder de indruk van de eindeloze ideeënstroom van Hooymeijer en zijn vermogen om die in zo'n variëteit aan uitingvormen te vertalen. Dat niet al het werk van de allerhoogste kwaliteit is neemt de jury graag voor lief.

De winnaar

De jury heeft unaniem O.C. Hooymeijer uitgeroepen tot winnaar van de GERRIT BENNER prijs voor beeldende kunst 2021. Nadat de kunstenaar zich in het recente verleden intensief heeft beziggehouden met serieuze maatschappelijke thema's als kindermisbruik, heeft hij een omslag gemaakt naar een volstrekt imaginaire wereld die vol is van door hemzelf bedachte vogels. Van vrijwel alle middelen die een beeldend kunstenaar ten dienste staan, maakt Hooymeijer gebruik om zijn vrolijk-absurdistische wereld voor het voetlicht te brengen. Hij doet dat op een overtuigende en aanstekelijke manier.

Hooymeijer ontwerpt in zijn eentje een geheel nieuw universum dat voor iedereen openstaat. Een universum vervat in een toegankelijke beeldtaal en gepresenteerd met een inspirerend enthousiasme. Tegelijkertijd zet zijn werk aan tot reflectie. Het inspireert tot nadenken over de manier waarop we in werkelijkheid met de natuur en de dierenwereld omgaan. Dat is de 'ideële' winst die met deze nadrukkelijk op de buitenwereld gerichte kunst gerealiseerd wordt. Maar het belangrijkste van alles in het kader van de GERRIT BENNER prijs voor beeldende kunst 2021 is toch wel dat Hooymeijer boven alles een geweldig goed beeldend kunstenaar is.